

דַּרְשֵׁנִי קִרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א

שיעור מוצ"ש, בית הכנסת פרי מגדים, צפת • השיעור נמסר במוצ"ש פרשת ראה, תשפ"ג

כל מה שעושה השם – לטובה הוא עושה

רבי דוד פריץ, היה רבה של טבריה במשך כארבעים שנה, באילול חל יום הפטירה שלו, ויש לנו ספור נפלא עליו. את הספור הזה כבר ספרנו כמה פעמים, אבל זה ספור שתמיד נותן חזק.

כשרבי דוד פריץ עלה לארץ ממרוקו, זה היה בקום המדינה. אז לא היה מושג כזה דחיה לבחורי ישיבות. כלם הלכו לצבא, וממילא גם הוא הלך לצבא. עשו לו בדיקות של הגוף. עשו בדיקות באזנים, והרופא הכניס איזה ברזל, אני לא יודע למה, וקרע לו את עור התף.

עכשו, הרופא פחד: "יתלוננו עלי, יפטרו אותי מהעבודה". אמר הרופא לר' דוד: "תשמע, איך אומרים, אח שלי קוראים לו צ'ארלי, הוא גומר אותך אם אתה תלשין עלי, אח שלי תופס אותך, מקצץ אותך, טוחן אותך ואת אשתך והילדים והסבא והסבתא וכל בני משפחתך וכל הנלוים עליו, כל מי שיהיה". מסכן הבן אדם, אתה יודע, פחד מהצל שלו. תמים, אתה יודע, אנשים תמימים, לא ידעו כלום בחיים שלהם. פחדו – יטחנו אותם ויחסלו אותם. אמר ר' דוד לעצמו: "עזוב!", לא דבר מלה. וככה הוא חי עם חור בעור התף.

60 שנה עבר מאז. והשם ירחם, התגלתה אצלו המחלה, והמחלה התפשטה בגוף. יום אחד הרופא אומר לו: "רבי דוד, נשאר לך לחיות עוד חודש, חודש זה מה שנשאר". טוב, עבר חודש, לא קורה כלום, הבן אדם חי. אמר ר' דוד: "אולי מלאך המות שכח אותי". עוד חודש עבר, גם כן חי. שלשה חודשים, חי הבן אדם. בקצור, יום אחד, אחרי שלשה חודשים, הוא הגיע לבית חולים, הרופא נבהל, מסתכל עליו: "מה, אתה עוד חי?". אומר לו: "כן". עושה לו בדיקות. מה, איך יכול להיות? מה התברר? הרופא אומר לו: "תשמע, המחלה עוברת מתא לתא, אוכלת תא, עולה ומגיעה לתא השני, כמו סלם עולה ועולה, ככה מטפסת. עכשו, לפי התכנית שראינו, הגענו למסקנה שנשאר עוד חודש, למה? כי זה מתחיל במקום בגוף, וממשיך ועולה למח, ונגמר הבן אדם. המחלה הגיעה, באה לטפס, הגיע לאזור, באה שם לטפס – אין איפה לטפס, יש שם חור, זהו, נתקעה המחלה". שמונה שנים הוא חי אחר כך, כשהרופא נתן לו חודש אחד לחיות.

על מה זה היה? על מה שקרה לפני 60 שנה, זה שהרופא עשה לו חור בתף. אז כל מה שעושה השם, הכל לטובה. ואיפה הטובה הזאת? לא יודע איפה הטובה הזאת! לפעמים בן אדם רואה את הטובה הזאת אחרי 60 שנה. אבל ברור שכל מה שעושה השם, הכל לטובה.*

למה צריך שיש מצוות לגבי "מסית"?

פרשת ראה, עמוסה במצוות, 55 מצוות יש בפרשה שלנו. כל מצוה, וואו, יש מצוות יקרות שם. מה זה יקרות? יש מצוה לעלות לרגל, אתה יודע מה זה המצוה הזאת? – לעלות לרגל? תאר לעצמך, היום עולים לרגל, לפי הירושלמי, כפשוטו, גם היום, אתה יודע שיש רכבים, עולים דוקא ברגל. עכשו רק בן אדם יוצא לבין הזמנים, יום אחד טיול, הוא כבר גמור. נראה אותך, תעלה לירושלים שבועים, תעלה ברגל. אתה יודע, זה הרבה מאד מאמץ.

יש עוד מצוה – שמחה ברגלים, "ושמחת בחגך". אתה יודע כמה כסף זה היום? עוד מעט עוד חודש וחצי יגיע חג סוכות. אתה יודע כמה כסף קונים אכל. תלך לסופרים, אין איפה להכנס. למה? כל זה לאכל, "ושמחת בחגך". כל זה מצוה אחת, פעם אחת, שתי מלים נגמרה המצוה הזאת.

יש אדם אחד שהתורה כתבה עליו שיש מצוות, על אדם אחד יש שש מצוות. מי זה האדם הזה? האדם הזה נקרא מסית. על המסית הרמב"ם מונה בתרי"ג המצוות, שש מצוות. איזה פחד! אני את המצוות האלו רשמתי אותם.

מצוה ראשונה – לא לאהב את המסית. מצוה שנייה – לא להפסיק לשנא את המסית. שמעתי? אין הפסק. צריך כל הזמן לשנא אותו, שלא יהיה רגע של הפסק. עכשו, כל אחד בהפסק שלו, יש אחד שהפסק שלו זה שתי שניות.

מצוה שלישית – לא להציל את המסית. מצוה רביעית – לא ללמד זכות על המסית. מצוה חמישית – לא לכסות על המסית. מצוה ששית – לא

* יום הפטירה שלו ג' אילול, יהי רצון שהחזיק הנה יעמד לזכותו, זכרונו לברכה.

להסית את בני ישראל. זו מצוה אחרונה (למרות שהיא ראשונה לכאורה). איך יכול להיות?! שש מצוות על בן אדם אחד?!

תגיד לי עכשו, מה הבן אדם הזה עשה? הוא בא אליך, אומר לך: "תשמע, אתה יודע, יש עבודה זרה בהודו, משתלם לך, משתלם לך, זה עושה כסף, זה עושה בריאות, זה טוב. בוא תשמעו!".

ספור מדהים על ה"מתוק מדבש"

אל תחשבו שזה צחוק. מי שחבר את הספר "מתוק מדבש" (באר על הזהר הקדוש), קוראים לו הרב דניאל פריש. בסוף ימיו חלה בנוון שרירים, ומזה הוא נפטר. אני חושב אולי שש שנים הוא סבל מהמחלה הזאת, ולאחר מכן הוא נפטר. הסתובבו בכל העולם לחפש תרופה לבן אדם, אין תרופה. מקום אחד יש – בהודו. יש בהודו בן אדם אחד שמרפא. הוא עושה איזה פעולה של רפואה, הוא מרפא רק עם הידים, הוא עושה ככה עם הידים ובן אדם קם. ר' דניאל נסע אליו. הוא לא יודע, הוא שאל אנשים: "האם זו עבודה זרה, או לא עבודה זרה? מה זה בדייק?". אמרו לו אנחנו לא יודעים מה זה, כחות, עניינים, והוא נסע.

הוא מספר: "היה לפני בתור שני אנשים נכים על כסאות גלגלים. אחד נכנס, עשה לו ככה עם הידים – קם על הרגלים. השני נכנס, גם כן עושה מה שהוא עושה – והבן אדם קם על הרגלים. הוא מספר, אני רואתי את זה. נכנסתי אני, הוא עושה לי ככה – לא עוזר, עושה עם הידים – לא עוזר כלום. תגיד לי, מה יכול להיות? ואז המרפא הזה שואל אותי: תגיד לי, על מה אתה חושב כשאני עושה לך את זה?". "אני חושב על אלקים". "אתה יכול דקה לא לחשב על אלקים?". אמר ר' דניאל: "לא, אני לא יכול". "טוב, תן לי אני אנסה עוד פעם". נסה – לא עובד. אמר: "תשמע, אין, אני לא יכול". הבין ר' דניאל שזה עבודה זרה והלך. שש שנים הבן אדם מתמודד עם עצמו: לכאורה – יש תרופה. נכון שיש, אבל זה עבודה זרה, עד כאן!

באנו לעולם הזה רק לעשות טוב לשני

עכשו תאר לך. בן אדם שבא להסית אותך, ובסוף גם לא הצליח לשכנע, אני לא מבין – אז למה צריכים שש מצוות? לכאורה הוא לא עשה כלום, ושש מצוות על הבן אדם הזה?

אתם יודעים, כמה שאבא יהיה רשע, מה שאבא יעשה בעולם, והבן שלו נמצא בבית הדין וצריכים עכשו להלקות את האבא – בן לא יכול להלקות את האבא, לא משנה. זה מצוה להלקות, אבל אין מה לעשות – בן לא יכול להלקות את אבא שלו. לא משנה גם איזה עברה האבא עשה... חוץ ממסית. אם האבא מסית, הבן יכול להלקות אותו. איך יכול להיות דבר כזה? מה הוא עשה? הוא רק נסה לשכנע, ובסוף לא יצא כלום. איזו חמרה התורה מחמירה עליו! איזו חמרה! ממש מבהיל החמרה הזאת.

את אף אחד לא מחפשים להרג, את המסית מקמינים (מחביאים) לו עדים, ודואגים לחסל אותו. זה לא יכול להיות! הרי גם אם הבן אדם היה עובד בעצמו עבודה זרה, היה מצוה לאהב אותו, והיה מצוה להציל אותו, ומצוה ללמד עליו זכות. אם הוא היה עובד עבודה זרה ממשי! אז אם אני רק שכנעתי אותך, ולא עשית כלום בסוף, לא כל שכן?

את השאלות האלו, כל השאלות האלו ביחד, שואל אותם רבי אהרן קוטלר ב"משנת רבי אהרן". ומי שיתבונן בזה, ויתחיל לפתח את זה יותר, יראה שזו קשיה נוראה, נוראה.

כותב רבי אהרן קוטלר יסוד לחיים שלנו: "באנו לעולם הזה רק לעשות טוב לשני". זו המטרה שלנו בחיים. המטרה שלנו בחיים – "אני אמור לעשות טוב, טוב לכל אחד שנמצא, אני אמור להיטיב אתו. ברגע שבו אדם נסה לשכנע את השני לעשות לו רע, אבד את הזכות הזאת לחיות פה בעולם הזה, למה בן אדם נבדא בעולם? למה אתה חיי? איך אני יכול להיטיב לשני? זו המטרה שלי בחיים, להיטיב לשני. ברגע שבו אדם את המטרה בחיים שלו פספס אותה, פספס, נגמר, זהו, אין לו כבר זכות קיום פה, כבר דואגים לחסל אותו. עד כדי כך כמה התורה מפכה מאתנו שאנחנו באמת נשתדל לראג לטובה של השני.

מה היתה העצמה של יהודה שהודה?!

אותו דבר היה גם כן עם יהודה ומשה רבנו. אתם יודעים, יהודה, אנחנו רק קוראים את זה ככה מלמעלה, אבל יהודה הודה על הספור שהיה עם תמר. זה ספור מבהיל. כשאתה מתבונן, אם תכנס לתמונה הזאת כאלו שזה הייתה אתה, אתה אומר: "מה זה? איזה פחד זה!". אתה יושב בבית הדין, ואתה מוציא פסק דין: "הוציאוהו ותשרף". אני מאמין, שכל החדשות כלם דברו על זה. זה לא צחוק.

הגמרא מסתפקת, אם סנהדרין מוציאים פסק דין למיתה, פעם ב-70 שנה, האם זה נקרא שהסנהדרין "חובלנית", או שזה דרך ארץ. זה ספק עצום בגמרא, אבל פעם ב-20 שנה, 30 שנה, ברור שזו "חובלנית". אז אם יהודה פסק "הוציאוהו ותשרף", זאת אומרת שהכל עבר, הכל היה מצוין: כל העדים, כל החקירות, כל הדרישות, הכל. "הוציאוהו ותשרף". אני מאמין שכלם שאלו: "תגידי לי, איפה הפושע הזה?". זו אשה, אשה מסכנה שמישהו פתה אותה, איפה הפושע הזה? איפה הוא נעלם? כל אחד היום אומר: "אם אני תופס את הפושע הזה, אני גומר אותו".

אני מאמין שגם כלם אמרו ליהודה: "רבי יהודה, איזה בן אדם אתה! האמת נר לרגליך, אתה לא רואה אף אחד במשפחה, אתה לא רואה כלום, אצלך זה פסק דין, אתה רואה את התורה". אחרי כל הספור הזה, תאר לעצמך ככה, פתאום מתברר שמי זה הפושע פה באמת? זה יהודה. אתה יודע איזה פחד זה? זה לא נתן לתאור, לא נתן... כמה שנתאר, לא נתן לתאור. שבו אדם, אתה יודע, עושה עסק, עושה רעש, ובסוף מתברר שהוא הפושע פה - זה פחד פחדים!

ויהודה אומר: "מוטב לי להשרוף באש הבושה ולא להשרוף באש הגיהנום". זה אש. ולכן כלנו נקראים "יהודים", על שם ההודאה הזו שהייתה. ההודאה הזו זה משהו ענק. ואף על פי כן, עצמותיו של יהודה היו מגלגלים בארון 40 שנה. פחד פחדים. רש"י כותב במקום: "40 שנה". פרוש - שהוא היה מת, וכל השבטים שלדו כאלו חיים, יהודה - הכל בלגו, הוא נחשב מת. צער גדול. הרב שטיינמן היה אומר שאם בן אדם היה יודע מה זה הצער מהמיתה שלו עד הקבורה שקוברים אותו, היה מעדיף לקחת כסא לשבת ליד הקבר, ואיך שהוא מת, לפל לתוך הקבר ושיכסו אותו. רק שלא לעבר את הצער לפני שמכניסים אותו לתוך הקבר. זה צער גדול. אז זה צער של כמה שעות, צער של 40 שנה - למה? כי הוא עשה נדוי בלי הפרה.

טוב, עכשו צריך ללמד עליו זכות. מה הזכות שמשנה רבנו מלמד זכות על יהודה? "רבנו של עולם, תרחם על יהודה, למה? הוא גרם לראובן להודות". כשיהודה הודה, אז גם ראובן קבל אמץ. עד עכשו כלם ידעו שראובן בלבב יצועי אביו, אבל אף פעם ראובן לא דפק על הבימה ואמר "זה אני". הוא לא אמר את זה. הפעם ראובן קבל אמץ והודה שהוא בלבב יצועי אביו. זהו, זה מה שמשנה רבנו אומר.

שואל ר' אליהו לופיאן: "אני לא מבין אותך. מי גרם לראובן להודות? הרי יהודה הודה בעצמו. זה מעשה זכות הכי גדול שיש פה על יהודה - זה עצמו שהוא הודה!". אומר ר' אליהו לופיאן: "משה רבנו מדבר בשפה שלמעלה, לא בשפה שפאן. הוא צריך עכשו לשכנע את אלקים. במה אתה משכנע אותו? תגידי לי, מה יהודה עשה טוב לשני? זו השאלה. מה עשית טוב לשני? מה שאתה מספר, תשמע, הוא עשה דברים גדולים, זה יישר כח, אבל לא מספיק. העקר - מה הוא עשה טוב לשני? זה מה חשוב אצל אלקים, לכן 'הוא גרם לראובן להודות'. זה מספיק". זהו, כל האיברים שלו התחברו מיד.

איזה פחד פחדים זה, כל זה כדי ללמד אותנו שבשמים מסתכלים עלינו שאנחנו נעשה דברים טובים אחד לשני.

שלום בית - שמי שנכתב בקדשה ימחה על המים

יש לנו עוד מצוה אחת בתורה, זו אחת המצוות שלא היו ולא נבראו, אמנם בגמרא זה מחלקת, אבל העולם תופס שזה לא היה ולא נברא. זו מצוה עיר הנדחת. בפרשה שלנו, חז"ל אומרים לא היתה ולא נבראה. למה לא היתה ולא נבראה? מה הבעיה? כי בפרשה שלנו כתוב גם כן בתחלת הפרשה "לא תעשון כן לה' אלקים". ואמר רבי אלעזר: "כל עיר הנדחת שיש בה מזוזה אחת, אינה נעשית עיר הנדחת". כתוב "ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש". ואם יש מזוזה אחת, יוצא שצריך לשרוף גם את המזוזה. והרי אי אפשר לשרוף את המזוזה - "לא תעשון כן לה' אלקים".

עכשו בוא "נחיה" את הספור הזה. יוצא שיש עיר נדחת. מה פרוש עיר נדחת? זה עיר שמהמעון של התינוקות עד הבית זקנים, כלם עובדים עבודה זרה. לא גויים, יהודים. כלם התקלקלו, כלם עובדים עבודה זרה. נו, מה הבעיה? אז תהרג אותם! לא, יש שמה יש איזו מזוזה פסולה, אפילו מזוזה פסולה, גם כן, גם זה אותו דבר, אי נפקא מינה. אפילו חצי מזוזה, גם כן, הרי יש שם "שם ה'". אז מה עושים? לא עושים כלום - איך כן דין של "עיר נדחת" (יש המשך לה, אבל אני משאיר את זה פה). אני לא מבין - אבל יש פה אלפים צועקים, קטנים כגדולים, כלם צועקים "אין אלקים!". ובזאת עולם אומר: "לא משנה, יש פה שם השם אחד, תשאיר אותם. אין מה לעשות, שישארו, אין מה לעשות".

אבל יש איזה זוג, שאף אחד לא מכיר אותם. לא מגדולי ישראל. סתם איזה זוג. והבעל קצת לא הסתדר עם אשתו, והוא לוקח אותה לכהן. ומה עושים שם? מוחקים את שם השם! מוחקים! כותבים פסוקים על קלף, שמים אותו במים, עד שנמחק הכתב, ומשקים את הסוטה.

אני לא מבין אותך - עיר הנדחת, כלם פה צועקים "אין אלקים", ואתה משאיר אותם, כאלו זה בסדר, מאחר ויש שם ה'. זוג שלא מכירים אותם בכלל, אף אחד לא ישמע עליהם - יש את הזוג הזה בעולם או אין אותו בעולם, אין נפקא מינה. ובזאת עולם אומר לו: "תמחק שמות הויה, תמחק". למה? יותר כואב לי כשאין שלום בין אחד לשני ("שמי שנכתב בקדשה ימחה על המים", שבת טו).

כל זה כדי ללמד אותנו שמה שלנו נראה לפעמים, שאם יהיה בבית שלום, נכון שזה כתוב בספרים, אבל זה לא רציני. נכון שצריך, בהחלט, אבל בכל זאת, מה אתה משהו את זה למשל להדור של התפלין? שיהיה הרבוע משלם, אתה יודע. חוט אחד, ואריגה אחת, קלף אחד וסופר אחד, אתה יודע (באמת, שם יש קסם... וכשצריך על קסם שומעים על זה הרבה). בדברים כאלה, זה נראה לנו דברים גדולים, אבל איפה השלום?

בזאת עולם מלמד אותנו: תדע לה, שלום יותר כואב לי. תראה את האלף אנשים שצועקים "אין אלקים" - פחות כואב לי. שני אנשים שאין ביניהם שלום - כואב לי יותר. אז כשבו אדם נכנס הביתה והוא אומר "שבוע טוב", עם נגון, עם נגון של תכה - איזו נחת זה לה! אנחנו לא מבינים, התרגלנו כל היום לחשב איך אתה מתפלל, איך אתה לומד. בסדר, ודאי שזה דברים חשובים, אני לא מזלזל בזה. אבל יש דברים שבזאת עולם אומר לה מה חשוב לי, מה כואב לי, מה אני רוצה יותר. למדנו את זה מהפרשה שלנו - שלום יקר מאד מאד.

משל חזק על חדש אלול

הכריזו היום על חדש 'אלול', נאמר משהו בענין הזה. מדברי הרב אריה שכתר. הרב אריה שכתר אומר שיש איזה כביש בחוץ לארץ, שם זו אוטוסטרדה שמונה נתיבים. אתה יכול לנסע איך שאתה רוצה, תרביץ כמה שאתה רוצה, אבל זה מגבל עד 150 קמ"ש. לא יותר. נו, איך אני אדעי? יש מצלמה בתחלת הכביש ויש מצלמה בסוף הכביש. אם מהתחלה שצלמו אותך עד שהגעת עבר 30 דקות, סימן שנסעתי במהירות של 150 קמ"ש. הכביש הזה ב-150 קמ"ש, לוקח 30 דקות. אם עשית את זה ב-20 דקות, בטיח שהרבצת מהירות. זהו, נגמר, לא צריכים שום דבר. יש מצלמה בהתחלה, ומצלמה בסוף.

טוב, היה איזה אחד, אתה יודע, 'הודי משלנו', הגיע למקום, אומר: "ואו, כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה", מתי בוא לידי ואני אמלא את כל הסבוב של הסקאלה של המד מהירות, אולי אפילו אקוי אותו פעמים. ואם הוא בחור ישיבה - שלוש פעמים. אתה יודע, הבן אדם עשה, הרביץ מהירות, אתה יודע, גמר את הכביש בשתי דקות. שתי דקות!

אבל איך שהוא הגיע לפני סוף הכביש, הוא נזכר: וואו, יש מצלמה. עצר את האוטו לפני המצלמה, נסע על חמש קמ"ש, על שתי קמ"ש, נסע. הגיע אחרי 30 דקות, הגיע, צלמו אותו, הכל היה בסדר.

אומר הרב אריה שכתר: זה בדיק אלול. כל השנה אנחנו בריצה. מגיע אלול, זה כמו תזכרת, שים לב... בחדש תשרי יש מצלמה. מה עושים? אז עכשו בחדש אלול, תאט. תעצר טפה. תתחיל לחשב יותר רציני, שהתפללות יהיו יותר טובות, שלמדו תורה יהיה יותר טוב, שהבין אדם לחברו יהיה יותר טוב, שהשלום בין אחד לשני יהיה יותר טוב.

והשם יעזרנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.